

Kelpaavatko samaa sukupuolta olevat parit vanhemmiksi?

Tutkimus suomalaisten suhtautumisesta nais- ja miesparien vanhemmuuteen

CARITA NIKANDER & MILLA SALIN & MIA HAKOVIRTA

Osa suomalaisista elää perheissä, jotka eivät kuulu perinteiseen heteronormatiivisen ydinperhemallin. Mitä mieltä suomalaiset ovat nais- ja miesparien kyvystä kasvattaa lapsia? Onko nais- ja miesparien vanhemmuuteen suhtautumisessa eroja? Mitkä sosiodemografiset tekijät ovat yhteydessä nais- ja miesparien vanhemmuutta koskeviin mielipiteisiin?

.....

Johdanto

Useat suomalaiset elävät perheissä, joissa vähintään yksi vanhemmista kuuluu seksuaali- tai sukupuolivähemmistöön (esim. Aarnio 2014). Nämä perheet ovat keskenään hyvin erilaisia. On ydinperheitä, joissa perheeseen kuuluu kaksi vanhempaa ja yhteiset lapset, uusperheitä, joissa mies- tai naisparilla on lapsia jommankumman tai molempien puolisoitten edellisistä parisuhteista sekä ns. apilaperheitä, joissa useampi kuin kaksi vanhempaa jakavat yhdessä vanhemmuuden (Jämsä 2009). Nämä perheet ovat irrottautuneet heteroseksuaalisesta normista (O'Donnell 1999, 87) ja saattavat siksi näyttäytyä ongelmallisina suhteissa lainsäädäntöön, yhteiskunnallisiin normeihin ja ihanteisiin. Usein joku – tai useampikin – vanhemmista on vailla juridista vanhemmuutta, ja lapsen asema on monissa tilanteissa suojaaton (Moring 2013).

Tilastokeskuksen (2015) mukaan vuonna 2014 Suomessa oli 524 lapsiperhettä, joiden vanhem-

mat ovat rekisteröineet parisuhteensa.¹ Tämä on vain 0,1 prosenttia kaikista lapsiperheistä. Määrä on kuitenkin kasvanut koko 2000-luvun ajan. Samaa sukupuolta olevien parien vanhemmuus on noussut esille myös monissa ajankohtaisissa keskusteluissa. Syksyllä 2014 eduskunta hyväksyi tasa-arvoisen avioliittolain, jonka puolesta tehtiin ensimmäinen aloite jo vuonna 2006. Lakimuutos mahdollistaa homoseksuaalisissa suhteissa elävien parien avioitumisen. Suomessa seksuaalivähemmistöjen oikeudet ovat kehittyneet 1900-luvun puolenvälin jälkeen homoseksuaalisten tekojen dekriminialisoinnista samaa sukupuolta olevien henkilöiden parisuhteiden viralliseen hyväksymiseen ja naisparien hedelmöityshoitojen sallimiseen (esim. Moring 2013).

Homoseksuaalisten vanhempien muodostamat lapsiperheet pysyvät Suomessa melko pitkään näkymättöminä, sillä perheideaaliin on kytkeytynyt

¹ Perheitä on pystytty tilastoimaan vasta vuodesta 2002 asti, jolloin lakimuutos salli samaa sukupuolta olevien parisuhteen rekisteröinnin. Tilastojen ulkopuolelle jäävät esimerkiksi parisuhteensa rekisteröimättä jättäneet mies- ja naisparit sekä apilaperheiden etävanhemmat. (Jämsä 2008, 44.)

vahva hetero-oletus. 1970- ja 1980-luvuilla seksuaalivähemmistöjen muodostamat lapsiperheet olivat lähinnä yksinhuoltajaperheitä tai uusperheitä, joissa lapset olivat syntyneet aiemmissa heterosuhteissa. 1990-luvun lopulla homo- ja biseksuaaliset naiset alkoivat hankkia lapsia omaehtoisesti joko parisuhteessa tai yhden vanhemman perheisiinsä. Myös homo- ja biseksuaalisten miesten perheellistyminen yleistyi. (Jämsä 2007, 163–166.) Lapsiperhe-elämäntavan yleistymisestä lesbojen ja homojen keskuudessa on käytetty nimitystä *sateenkaarifamilistinen* käänne. Sen taustalla vaikuttivat muun muassa lisääntymismenetelmien kehittyminen, koti-inseminaatio, hedelmöityshoitojen ja muiden lapsettomuushoitojen kehitys, muuttanut asenne-ilmasto sekä vuonna 2002 säädetty parisuhdelaki. (Kuosmanen 2007, 37.)

Tämän tutkimuksen kohteena on samaa sukupuolta olevia parien vanhemmuuteen kohdistuvat mielipiteet. Seksuaalivähemmistöjen vanhemmuuteen liittyy yhä edelleen paljon ennakkoluuloja (esim. Solantaus 2008, 75). Aihetta on aikaisemmin lähestytty tutkimalla sateenkaariperheiden vanhempien kokemuksia äitiydestä ja isyydestä (esim. Jämsä & Kuosmanen 2007) tai tutkimalla eri ammattialojen, kuten päivähoiton, koulun tai terveydenhuollon, ammattilaisten asenteita homo- ja lesbovanhempiin tai samaa sukupuolta olevien parien kokemuksia palvelujärjestelmästä (esim. Säkkinen 2010; Kirjoniemi 2011). Sen sijaan suomalaisten suhtautumista samaa sukupuolta olevia pareja ja heidän vanhemmuutta kohtaan ei ole aiemmin tutkittu kuin mielipidemittauksilla (esim. Tahdon-2013, 2014). Tämän tutkimuksellisen aukon paikkaamiseksi tässä artikkelissa keskitytään tarkastelemaan suomalaisten suhtautumista samaa sukupuolta olevien parien vanhemmuutta kohtaan: Ovatko samaa sukupuolta olevat parit kykeneviä kasvattamaan lapsia? Onko nais- ja miesparien vanhemmuuteen suhtautumisessa eroja? Mitkä sosiodemografiset tekijät selittävät mielipiteitä samaa sukupuolta olevien parien vanhemmuutta kohtaan?

Sateenkaariperheisiin kohdistuvat asenteet ja ennakkoluulot

Ennakkoluulot ohjaavat usein muiden kuin heteroseksuaalisten perhesuhteista käytävää keskustelua enemmän kuin tieto. Homoseksuaalisiin vanhempiin kohdistuvien ennakkoluulojen tausta-

talla vaikuttaa etenkin se, että homoseksuaalisuutta pidettiin pitkään mielisairautena ja rikoksena (Solantaus 2008, 75). Uskomuksissa ja ennakkoluuloissa oli – ja on osittain edelleen – kysymys siitä, ovatko homoseksuaaliset ihmiset kykeneväisiä vanhemmuuteen, ja millainen merkitys vanhemman homoseksuaalisuudella on lapsen kehitykseen ja hyvinvointiin. Vanhemman homoseksuaalisuuden on pelätty vaikuttavan lapsen emotionaaliseen, sosiaaliseen ja seksuaaliseen kehitykseen. Emotionaalisten häiriöiden on ajateltu johtuvan puutteellisesta vanhemmuudesta, sosiaalisten ongelmien puolestaan vanhempiin liittyvästä sosiaalisesta leimasta ja seksuaalisuuteen liittyvien häiriöiden vanhempien seksuaalisesta suuntautumisesta. Näiden ajatusten pohjalta on tehty päätelmiä, että homoseksuaalien lapsilla voi esiintyä enemmän psykiatrisia häiriöitä kuin heteroiden lapsilla. (Solantaus 2003, 25.)

Homoseksuaalien muodostamia perheitä ja vanhempien homoseksuaalisuuden vaikutuksia lasten kehitykseen on tutkittu 1970-luvulta alkaen. Tutkimusten mukaan yksilön seksuaalisella suuntautumisella ei ole juurikaan vaikutusta vanhemmuuteen. Homoseksuaalisuus ei esimerkiksi vaikuta vanhemman ja lapsen väliseen suhteeseen. Vanhemman seksuaalisella suuntautumisella tai perherakenteella ei ole todettu olevan vaikutusta lapsen kehitykseen, eikä lapsilla ole havaittu enempää psykososiaalisia vaikeuksia kuin heteroiden lapsilla. Vanhemman seksuaalisen suuntautumisen sijaan kaikille perheille tärkeitä asioita ovat hyvät ihmissuhteet, paneutuvat vanhemmat ja lapsen hyvä hoiva, yhteinen ilo lapsesta ja vanhemmuudesta sekä toimiva sosiaalinen elämä perheen ulkopuolella. Ongelmia tuottavat taloudelliset vaikeudet ja työttömyys, parisuhteen ristiriidat ja vanhempien hoitamattomat mielenterveys- tai päihdeongelmat. Nämä ongelmat koskevat kuitenkin yhtä lailla homo- ja heteroseksuaalisia vanhempia. (Esim. Stacey & Biblarz 2001; Aarnio 2014.)

Myös tuore australialaistutkimus (Crouch & al. 2014) selvitti samaa sukupuolta olevien parien lasten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä mahdollisen havaitun leimatuksi tulemisen vaikutusta lapsiin. Tämänkin tutkimuksen tulokset vahvistavat näkemystä siitä, että samaa sukupuolta olevien parien lapset ovat yhtä terveitä ja hyvinvoivia kuin lapset keskimäärin. Sen sijaan jopa 67 prosenttia vanhemmista oli havainnut ainakin jonkinlaista leimaamista (juoruja ja syrjintää) viimeisen vuoden aikana. Seksuaalivähemmis-

töihin kohdistuva eriarvoinen kohtelu voikin olla suurempi ongelma perheiden hyvinvoinnin kannalta kuin vanhemman homoseksuaalisuus, sillä on olemassa runsaasti tutkimustietoa kiusaamisen ja syrjinnän kielteisistä vaikutuksista lasten hyvinvointiin (esim. Mays & Cochran 2001; Aarnio 2014).

Victoria Clarke (2001) on tunnistanut kuusi Ison-Britannian ja Yhdysvaltojen mediassa esiintynyttä yleisintä perustelua homojen ja lesbojen vanhemmuutta vastaan. Perustelut voidaan jakaa kahteen ryhmään: ensimmäinen korostaa lesbo- ja homovanhemmuuteen liittyviä moraalikysymyksiä, kun taas toinen keskittyy lapseen ja niihin seurauksiin, joita hänelle seuraa hänen kasvaessaan lesbo- tai homoperheessä. Osa argumenteista on samoja, mitä jo 1970-luvun huoltajuuskiistoissa tuotiin esille, mutta ne nostetaan yhä edelleen esille lesbojen ja homojen vanhemmuutta käsittelevissä keskusteluissa. Ne perustuvat yleiseen kulttuuriseen tietoon vanhemmuudesta, lapsen kehityksestä sekä homoseksuaalisuuden ja lesbouden synnystä. Argumentit ovat kestäviä, koska ne ovat yksinkertaisia ja niitä on helppo käyttää, sillä ne vastaavat yleistä, vaikkakin väärään tietoon perustuvaa käsitystä seksuaalisuudesta, moraalista ja perheestä.

Väestön suhtautumista seksuaalivähemmistöjä kohtaan on kartoitettu mielipidetutkimusten avulla. Etenkin Yhdysvalloissa on tehty mielipidekyselyjä asenteista homoseksuaaleja kohtaan (Herek 2002). Mielipidekyselyjen näkökulmat ovat vaihdelleet, mutta nykyään niissä painottuvat tasa-arvokysymykset, kuten oikeus avioliittoon tai lapsen adoptioon (ks. Jones & Saad 2012). Mielipiteet ovat kehittyneet myönteisempään suuntaan, mutta edelleen löytyy myös vastustusta (Avery & al. 2007). Suhtautumisen seksuaalivähemmistöjä kohtaan on esimerkiksi osoitettu olevan myönteisempää, jos vastaaja tuntee tai on muuten kontaktissa seksuaalivähemmistöön kuuluvien kanssa (Herek & Capitanio 1996).

Suomessakin on tehty vastaavanlaisia mielipidemittauksia, mutta ne eivät ole yhtä kattavia ja johdonmukaisia. Suomessa homoseksuaalisuuteen liittyvät mielipidemittaukset ovat olleet useimmiten median teettämiä kyselyitä, joiden laatiminen on ajoittunut jonkin ajankohtaisen yhteiskunnallisen tai poliittisen keskustelun yhteyteen. Esimerkiksi Tahdon 2013 -kansalaisaloitekampanjaan liittyen *Aamulehti* teetti maaliskuussa 2013 mielipidemittauksen samaa sukupuolta olevien pari-

en oikeudesta mennä naimisiin ja adoptoida lapsi. Vastaajista 58 prosenttia oli sitä mieltä, että samaa sukupuolta olevien parien tulisi saada mennä naimisiin, ja 51 prosentin mukaan heidän tulisi saada adoptoida lapsi yhdessä. Myönteisimmin asiaan suhtautuivat nuoret, naiset, korkeasti koulutetut ja suurissa kaupungeissa asuvat. (Aamulehti 9.3.2013.) Tasa-arvoinen Suomi ry teetti samankaltaisen mielipidemittauksen syyskuussa 2013. Sen mukaan 58 prosenttia vastaajista kannatti lakimuutosta, joka sallii avioliiton solmimisen samaa sukupuolta oleville pareille. Tämänkin mittauksen mukaan myönteisimmin asiaan suhtautuvat nuoret, naiset, korkeasti koulutetut ja suurissa kaupungeissa asuvat. (Tahdon-2013, 2014.)

Setan Taloustutkimuksella teettämän kyselyn mukaan vielä helmikuussa 2012 vain 47 prosenttia vastaajista kannatti avioliittolain muuttamista niin, että se koskisi myös samaa sukupuolta olevia pareja. Vastaajista 38 prosenttia vastusti ja 11 prosenttia ei pitänyt asiaa merkityksellisenä. (Helsingin Sanomat 29.2.2012.) Vain vuodessa oli siis tapahtunut yli 10 prosenttiyksikön kasvu kohti myönteisempää suhtautumista. Ilmapiiirin myönteisestä muutoksesta kertoo myös se, että kun Suomessa runsas 10 vuotta sitten keskusteltiin samaa sukupuolta olevien parien oikeudesta rekisteröidä parisuhde, mielipidemittausten mukaan vihkimistä kannatti vain kolmannes vastaajista. Jo tuolloin enemmistö kannatti samaa sukupuolta olevien parien oikeutta virallistaa parisuhteensa. Kyseisissä mielipidemittauksissa havaittiin, että myönteisemmin asiaan suhtautuivat kaupungissa asuvat, hyvätuloiset, koulutetut ja naiset. (Helsingin Sanomat 25.2.2001; Kiviniemi & Saarinen 2001, 16; Z-lehti 1/2001.)

Pidemmän aikavälin muutoksesta asenteissa kertoo suomalaisten sukupuolielämästä tehdyt tutkimukset. Vuonna 1971 naisista 45 ja miehistä 44 prosenttia oli sitä mieltä, että homoseksuaalinen käyttäytyminen aikuisten kesken on yksityisasia. Vastaavat prosentit vuoden 1992 tutkimuksessa olivat naisilla 72 ja miehillä 59 prosenttia. Eläkeläiset ja maanviljelijät suhtautuvat homoseksuaalisuuteen kielteisimmin, kun taas toimihenkilöt, opiskelijat ja suurissa kaupungeissa asuvat myönteisemmin. (Sievers & al. 1974; Haavio-Mannila & Kontula 1993, 245–247.)

Myönteisempään suuntaan kehittyneistä mielipiteistä huolimatta Suomessa suhtaudutaan samaa sukupuolta olevien parien adoptio-oikeuteen kriittisemmin kuin monessa muussa Euroopan

maassa. YouGov (2013) teetti vuodenvaihteessa 2012–2013 mielipidemittauksen, jossa kysyttiin, pitäisikö samaa sukupuolta olevien pariin saada adoptoida lapsi yhdessä. Mielipidemittaus toteutettiin Iossa-Britanniassa, Saksassa, Ranskassa, Tanskassa, Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. Kyseisistä maista ainoastaan Ranskassa asiaan suhtauduttiin kriittisemmin kuin Suomessa. Myönteisimmät asenteet olivat Ruotsissa.

Näiden mielipidekyselyjen perusteella voidaan päätellä, että suomalaisten asennoituminen samaa sukupuolta olevia pareja kohtaan on muuttunut myönteisemmäksi, mutta on edelleen kahtia jakautunut. Mielipidemittaukset myös osoittavat, että suomalaiset ovat kielteisempiä samaa sukupuolta olevien pariin yhteistä adoptio-oikeutta kuin avioliiton solmimista kohtaan. Tämä tukee tutkimusta siitä, että vaikka homojen ja lesbojen yksilöllisten oikeuksien tukeminen on kasvanut, niin harvempi on halukas hyväksymään lesbojen ja homojen perheet (Ellis 2001, 245).

Huomattavaa kuitenkin on, että Suomessa ei ole tehty juuri ollenkaan mielipidetutkimuksia, jotka käsittelevät samaa sukupuolta olevien pariin vanhemmuutta ja perheitä ilman lainsäädännöllistä tai tasa-arvoon perustuvaa lähtökohtaa tai näkökulmaa.

Tutkimusasetelma

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan suomalaisten mielipiteitä samaa sukupuolta olevien pariin vanhemmuutta kohtaan. Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

- 1) Mitä mieltä suomalaiset ovat nais- ja miesparien kyvystä kasvattaa lapsia?
- 2) Onko nais- ja miesparien vanhemmuuteen suhtautumisessa eroja?
- 3) Mitkä sosiodemografiset tekijät ovat yhteydessä nais- ja miesparien vanhemmuutta koskeviin mielipiteisiin?

Pääasiallisena aineistona käytetään International Social Survey Programme (ISSP) Suomen aineistoa vuodelta 2012. Aineiston perusjoukkona ovat 15–74-vuotiaat suomalaiset. Otokoko oli 2 500, joista 1 170 vastasi kyselyyn eli vastausprosentti on 46,8. Aineistossa ovat hieman aliedustettuina miehet, naimattomat ja nuoret vastaajat. Tässä tutkimuksessa mukana ovat vain 18-vuo-

tiaat ja sitä vanhemmat vastaajat, jolloin lopullinen tapausmäärä on 1 129. ISSP-aineiston lisäksi hyödynnetään European Social Survey -aineistoa (ESS) vuosilta 2002 ja 2014. Näissä aineistoissa tapausmäärät ovat 1 891 (vuonna 2002) ja 2 022 (vuonna 2014).

ISSP-aineistossa mielipiteitä samaa sukupuolta olevien pariin vanhemmuutta kohtaan tarkastellaan väittämällä: ”Lapset varttuvat erityyppisissä perheissä. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä: Naispari pystyy kasvattamaan lapsen yhtä hyvin kuin miehen ja naisen muodostama pari. Miespari pystyy kasvattamaan lapsen yhtä hyvin kuin miehen ja naisen muodostama pari.” Vastausvaihtoehdot ovat ”täysin samaa mieltä”, ”samaa mieltä”, ”en samaa enkä eri mieltä”, ”eri mieltä”, ”täysin eri mieltä” ja ”en osaa sanoa”. Analyysija varten muuttujat on luokiteltu uudelleen erottelemaan väitteiden kanssa samaa mieltä olevat (täysin samaa mieltä ja samaa mieltä), ei samaa eikä eri mieltä olevat sekä eri mieltä olevat (täysin eri mieltä ja eri mieltä). Osassa analyysija ”en osaa sanoa”-vastausvaihtoehdon valinneet on jouduttu jättämään pois pienen tapausmäärän takia.

ISSP-aineistosta käytetään kahta selitettävää muuttujaa, koska mielipiteitä on kysytty erikseen nais- ja miesparien osalta. Tämä onkin yksi tutkimuksen anti, sillä aikaisemmissa suomalaisissa selvityksissä (Aamulehti 2013; Moilanen 2013) ei ole tehty jakoa nais- ja miespareihin, vaan on puhuttu pelkästään samaa sukupuolta olevista pareista. Muuttujien heikkoutena voidaan pitää sitä, että annettujen vastausvaihtoehtojen puitteissa nais- ja miesparit voivat olla korkeintaan yhtä hyviä lapsen kasvattajia kuin miehen ja naisen muodostamat parit. Vastajille ei siis ole annettu mahdollisuutta ilmaista mielipidettänsä siitä, jos hän kokee nais- ja/tai miesparit paremmiksi lastenkasvattajiksi kuin miehen ja naisen muodostamat parit.

Vuosien 2002 ja 2014 ESS-aineistoilla tarkastellaan suomalaisten mielipiteissä mahdollisesti tapahtuneita muutoksia. ESS-aineistojen kysymykset eivät mittaa samaa sukupuolta olevien pariin vanhemmuutta vaan suhtautumista yleisemmällä tasolla. Kysymyksen alkuperäinen muotoilu on seuraavanlainen: ”Kertokaa, oletteko samaa vai eri mieltä seuraavien väittämien kanssa: Homoilla ja lesboilla pitäisi olla vapaus elää (elämänsä) haluamallaan tavalla?”. Myös tämä muuttuja koodattiin analyysija varten kolmiluokkaiseksi erottelemaan samaa mieltä olevat (täysin samaa mieltä ja samaa mieltä), ei samaa eikä eri mieltä olevat se-

kä eri mieltä olevat (täysin eri mieltä ja eri mieltä). Vaikka muuttujia ei olekaan täysin vertailukelpoinen ISSP-aineiston muuttujan kanssa, saadaan sen avulla tietoa siitä, miten yleinen asenneilmasto samaa sukupuolta olevia pareja kohtaan on runsaassa kymmenessä vuodessa muuttunut. Samoin se antaa mahdollisuuden peilata yleisiä mielipiteitä vanhemmuutta koskeviin mielipiteisiin.

Selittävinä muuttujina käytetään ISSP-aineistosta sukupuolta, ikää, koulutusta, onko vastaajalla lapsia vai ei, uskonnollisuutta sekä asuinpaikkaa. Kaikki valitut selittävät muuttujat ovat aiemmissa selvityksissä (esim. van der Akker & al. 2013; Tahdon-2013, 2014) osoittautuneet merkittäviksi tutkittaessa mielipiteiden suvaitsevuutta suhteessa samaa sukupuolta oleviin pariin.

Ikää käytetään jatkuvana muuttujana. Vastajien ikä vaihtelee 18 ja 74 vuoden välillä. Jatkuvan muuttujan käyttöön päädyttiin, koska se toimii luokiteltua muuttujaa paremmin monimuuttuja-analyysissä. Koulutusta on kysytty muuttujalla, joka erottelee vastaajan koulutuksen vielä peruskoulussa olevien ja ylemmän yliopistotutkinnon välillä. Analyysissä koulutusta käytetään kolmiluokkaisena erottelemaan matalan koulutuksen (vielä peruskoulussa, kansakoulu tai kansalaiskoulu, peruskoulu), keskitason koulutuksen (ammattikoulu tai -kurssi, lukio tai ylioppilas, opistotason ammatillinen koulutus) sekä korkean koulutuksen (ammattikorkeakoulu, alempi yliopistotaso, ylempi yliopistotaso) omaavat vastaajat.

Uskonnollista aktiivisuutta on selvitetty kysymällä, kuinka usein vastaaja osallistuu jumalanpalveluksiin, kirkollisiin toimituksiin tai hengellisiin tilaisuuksiin, mikäli häitä, hautajaisia tai vastaavia ei oteta huomioon. Alkuperäisen muuttujan vastausvaihtoehdot vaihtelivat välillä ”useita kertoja viikossa tai useammin” ja ”en koskaan”. Analyysissä uskonnollista aktiivisuutta tarkastellaan kaksiluokkaisella muuttujalla, joka erottelee ne, jotka osallistuvat tilaisuuksiin (useita kertoja viikossa tai useammin, kerran viikossa, 2–3 kertaa viikossa, kerran kuukaudessa, useita kertoja vuodessa, kerran vuodessa) ja ne, jotka eivät niihin osallistu (ei koskaan)².

Asuinpaikkaa on kysytty muuttujalla, joka erottelee vastaajat asuinpaikan koon mukaan. Analyy-

seissa hyödynnetään asuinpaikkaa kaksiluokkaisena muuttujana, joka erottelee maaseudulla (haja-asutusalue maaseudulla, kylä tai taajama maaseudulla) ja kaupungissa (muu kaupunki, suuren kaupungin lähiö tai esikaupunkialue, suuren kaupungin keskusta) asuvat vastaajat toisistaan.

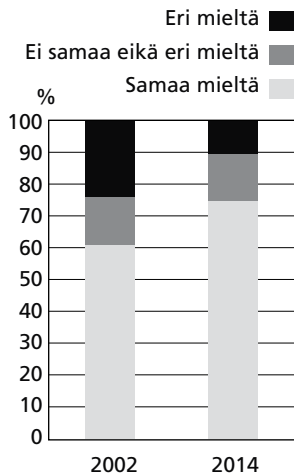
Analyysimenetelminä käytetään suoria jakaumia, ristiintaulukointia ja multinomiaalista logistista regressioanalyysia. Multinomiaalinen logistinen regressioanalyysi valittiin, koska selitettävissä muuttujissa on kolme luokkaa (Hosmer & Lemeshow 2000). Regressioanalyysin osalta raportoidaan ns. vetosuhteet, tilastolliset merkitsevyydet ja keskivirheet. Käytettyjen mallien hyvyden arvioinnissa käytetään ns. pseudoselitystasetta eli Nagelkerken R^2 -testiä sekä oikein luokiteltujen tapausten osuutta.

Suhtautuminen nais- ja miesparien vanhemmuuteen

Aluksi tarkastellaan samaa sukupuolta oleviin pariin kohdistuvia mielipiteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia. Aiempien tutkimusten (Haavio-Mannila & Kontula 1993; Tahdon-2013, 2014) pohjalta voidaan olettaa, että asenteet samaa sukupuolta olevia pareja kohtaa olisivat muuttuneet suvaitsevaisemmiksi. Kuvion 1 mukaan näin näyttää myös tapahtuneen. Jo vuonna 2002 suurin osa suomalaisista (noin 60 %) oli sitä mieltä, että homo- ja lesbopareilla tulisi olla oikeus elää kuten he itse haluavat. Runsaassa kymmenessä vuodessa osuus on kasvanut siten, että vuonna 2014 tätä mieltä on reilusti yli 70 prosenttia suomalaisista. Kielteisesti homo- ja lesboparien oikeuteen elää kuten haluavat suhtautuu vain kymmenisen prosenttia suomalaisista vuonna 2014.

Suvaitsevainen suhtautuminen samaa sukupuolta olevia pareja kohtaan ei kuitenkaan välttämättä tarkoita sitä, että myös heidän vanhemmuuteensa suhtauduttaisiin yhtä myönteisesti. Kuviosta 2 nähdään, että suhtautuminen samaa sukupuolta olevien parien vanhemmuuteen on selvästi kriittisempää kuin ns. yleinen suhtautuminen samaa sukupuolta olevia pareja kohtaan: vain vajaa 40 prosenttia on sitä mieltä, että samaa sukupuolta olevat parit voivat olla yhtä hyviä vanhempia kuin naisen ja miehen muodostavat parit. Myös aiemmissa tutkimuksissa (esim. Ellis 2001) on havaittu, että suvaitsevaisuuden lisääntyminen samaa sukupuolta olevien parien suhteen yleisellä tasolla ei välttä-

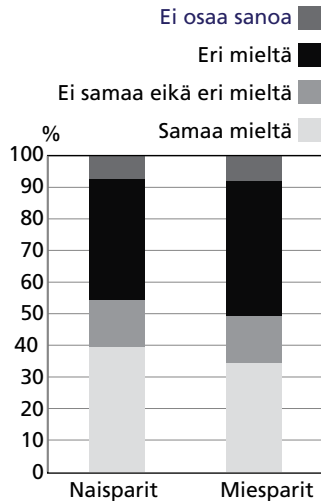
² Uskonnollisen aktiivisuuden osalta testattiin myös muuttujaa, jossa ei-aktiivisiin kuului vastausvaihtoehdon ”kerran vuodessa” valinnat. Tämä ei vaikuttanut tuloksiin, joten analyysissä käytetään ensin tehtyä kaksiluokkaista muuttujaa.

Kuvio 1. Suomalaisien suhtautuminen homo- ja lesboparien oikeuteen elää kuten itse haluavat 2002 ja 2014, %.

mättä tarkoita sitä, että myös heidän vanhemmuutensa suhtauduttaisiin yhtä suvaitsevaisesti. Vanhemmuuteen liitetään helposti oletus heteronormatiivisuudesta. Samoin epäilyksiä saattaa edelleen olla siitä, millaisia vaikutuksia vanhemman homoseksuaalisuudella on lapseen (Clarke 2001), vaikka tutkimukset (esim. Tasker 2010) ovatkin osoittaneet, ettei vanhempien seksuaalisella suuntautumisella ole havaittu olevan vaikutusta lapsen ja vanhemman väliseen suhteeseen tai lapsen kehitykseen.

Kuvio 2 kertoo myös, että naisparien vanhemmuuteen suhtaudutaan jonkin verran myönteisemmin kuin miesparien vanhemmuuteen. Naispareja yhtä hyvinä vanhempina kuin heteropareja pitää miltei 40 prosenttia vastaajista kun taas miesparien kohdalla osuus on jonkin verran pienempi. Tämä saattaa johtua siitä, että suomalaisessa yhteiskunnassa äidit on perinteisesti nähty lasten ensisijaisena hoivaajana (esim. Vuori 2003, 44–52). Myös Anna Moringin (2013) mukaan sateenkaariperhepuheessa tulee helposti näkyviin sukupuolittuneita eroja vanhemmuuksien välillä. Siinä missä äitiyden nähdään rakentuvan teoissa ja arjessa, isyys rakentuu voimakkaammin biologiseen siteeseen perustuvaksi. Isyyden käsittely sateenkaariperhepuheessa tuokin esiin sen, että homomiehen isyys näyttyy yhä 2000-luvun Suomessa hankalasti saavutettavana. Vaikka hoivan sukupuolittuneisuutta on pyritty tasaamaan tuemalla äitien mahdollisuuksia työssäkäyntiin kattavan päivähoitojärjestelmän avulla sekä vahvis-

Kuvio 2. Suomalaisien näkemykset nais- ja miesparien kyvystä kasvattaa lapsi yhtä hyvin kuin naisen ja miehen muodostamat parit, 2012 (%).

tamaan isien hoivavastuuta esimerkiksi vain isille tarkoitettujen isyysvapaiden kehittämisellä, yhä edelleen naiset kantavat päävastuun pienten lasten hoivasta (Lewis 2009). Tämä saattaa johtaa tilanteeseen, jossa isän puuttumisen perheestä ei ajatella vaikuttavan vanhemmuuteen yhtä paljon kuin äidin poissaolo.

Naisparien vanhemmuus voidaan myös nähdä ”luonnollisempana” kuin miesparien, koska naisparien on helpompi hankkia lapsia omatoimisesti esimerkiksi inseminaation avulla. Miesparien saatetaankin ajatella kyseenalaistavan naispareja enemmän perinteisiä heteronormatiivisuuteen linkittyviä perheihanteita. (Jämsä 2007.) Koska naisparien äitiys on helpommin saavutettavissa, äitiyttä ei kyseenalaisteta niin kuin isyyttä, eikä sen ympärille rakennu samanlaisia hankaluuksia kuin homomiehen isyyden ympärille. Synnyttäneen äidin äitiys on itsestään selvä vanhemmuuden muoto. Synnyttäneen äidin läsnäolo lapsen elämässä nähdään luonnollisena ja lapsen paikan katsotaan olevan ainakin ensimmäisen muutaman elinvuotensa ajan synnyttäneen äidin luona. (Moring 2013.)

Myönteisempi suhtautuminen naisparien vanhemmuuteen voi johtua lisäksi siitä, että ainakin toistaiseksi enemmistö suomalaisista samaa sukupuolta olevista lapsiperheistä on nimenomaan naisparien muodostamia (Kuosmanen 2007, 41). Miesparien vanhemmuus on Suomessa vielä harvinaisempi ilmiö, eikä heistä ole kirjoitettu esimerkiksi aikakauslehtien palstoilla yhtä pal-

jon kuin naispareista (Moring 2013, 65). Tilanne saattaa kuitenkin olla muuttumassa. Viime vuosina julkisuudessa on käsitelty melko paljon esimerkiksi kansanedustaja Jani Toivolan isyyttä. Toivola on kertonut mediassa avoimesti homoseksuaalisuudestaan sekä vanhemmuudestaan yksinhuoltajana. (Me Naiset 2014.)

Kuviosta 2 huomataan lisäksi niin nais- kuin miesparienkin osalta mielipiteiden polarisaatio, joka on tullut esille myös aiemmissa selvityksissä (esim. Tahdon-2013, 2014). Erityisesti naisparien kohdalla samaa mieltä ja eri mieltä olevien osuus on lähes yhtä suuri. Miesparien kohdalla eri mieltä olevia on hieman suurempi osa vastaajista kuin samaa mieltä olevia, mutta mielipiteiden kahtia jakautuminen on selvästi havaittavissa myös miesparien kohdalla. Tulos heijastelee melko hyvin myös eduskunnan äänestyksen tulosta tasarvoisesta avioliittolaista, jossa kansanedustajien näkemykset jakautuivat hyvin tasaisesti lain kannattajiin ja vastustajiin (Yle 28.11.2014).

Janne Bromseth (2013, 48) puhuu käynnissä olevasta muutoksesta, jossa käsitys yksiaivoisesta elämänpituisesta rakkaussuhteesta ja vanhemmuudesta parhaana tapana elää olisi pikkuhiljaa muuttumassa, ja tilalle olisi tulossa moninaisempia tapoja käsittää ja muodostaa perhe. Tästä huolimatta merkittävä osa suomalaisista ei kuitenkaan koe, että nais- tai miesparit olisivat kykeneviä yhtä hyvään vanhemmuuteen kuin naisen ja miehen muodostamat parit. Tytti Solantaus (2008, 75) huomauttaakin, että muuttuneesta kulttuurisesta ilmapiiiristä huolimatta seksuaalivähemmistöjen vanhemmuuteen voi liittyä paljon ennakkoluuloja. Ennakkoluuloihin myös liitetään pelkoa ja huolta esimerkiksi siitä, että homoseksuaalisten vanhempien lasten sosiaalinen kehitys vaarantuu ja että seksuaalinen kehitys on epänormaalia.

Kuvion 2 pohjalta mielenkiintoinen havainto on myös kohtuullisen suuri osa vastaajista, jotka eivät osaa sanoa kantaansa asiaan. Sekä nais- että miesparien kohdalla heitä on vajaa 10 prosenttia suomalaisista. Tämä saattaa viitata siihen, että vastaajat ovat kokeneet kysymyksen itselleen vieraaksi tai niin moniulotteiseksi, etteivät ole pystyneet kertomaan yksiselitteistä mielipidettään asiaan. Lisäksi joillekin vastaajille on saattanut olla hankalaa arvioida samaa sukupuolta olevien vanhemmuutta suhteessa heteropariskuntiin, vaikka heillä olisikin selkeä mielipide samaa sukupuolta olevista pareista ylipäänsä.

Aiemmissa suomalaisissa selvityksissä (Moilanen 2013) asenteita on tarkasteltu vain samaa sukupuolta olevia pareja kohtaan eikä ole eroteltu erikseen nais- ja miespareja. Siksi onkin mielenkiintoista tarkastella, suhtautuvatko samat ihmiset samansuuntaisesti nais- ja miesparien vanhemmuuteen. Tulosten (ei esitetty kuviossa 1) mukaan valtaosa suomalaisista suhtautuu nais- ja miespareihin samansuuntaisesti eli naispareihin suvaitsevaisesti asennoituvat suhtautuvat myös miespareihin suvaitsevaisesti ja päinvastoin.

Nais- ja miesparien vanhemmuutta koskevia mielipiteitä selittävät tekijät

Seuraavaksi siirrytään tarkastelemaan, mitkä tekijät selittävät nais- ja miesparien vanhemmuutta koskevia mielipiteitä.³ Taulukosta 1 havaitaan jo kuviossa 1 nähty myönteisempi suhtautuminen nais- kuin miespareja kohtaan.⁴ Samat tekijät näyttävät kuitenkin selittävän nais- ja miesparien vanhemmuuteen kohdistuvia mielipiteitä. Tulokset paljastavat, että kaikilla mukana olevilla selittävillä tekijöillä on mielipiteisiin itsenäinen yhteys, joka säilyy myös silloin, kun muiden selittävien tekijöiden vaikutus otetaan huomioon. Mielipiteet nais- ja miesparien vanhemmuutta kohtaan ovat siis monien eri tekijöiden summa.⁵

Ensinnäkin mielipiteisiin on yhteydessä vastaajan ikä: mitä vanhempi vastaaja on, sitä kriittisemmin hän suhtautuu nais- ja miesparien vanhemmuuteen. Tulos on yhteneväinen aikaisempien selvitysten kanssa (esim. Helsingin Sanomat 2012). Vanhempien sukupolvien kriittisempi suhtautuminen saattaa selittyä sillä, että he ovat itse eläneet aikaa, jolloin homoseksuaalisuus on ollut rikos sekä miesten ja naisten vanhemmuuden roolit ovat olleet tiukemmat. Nuoremmille samaa sukupuolta olevat parit eivät liene samalla tavoin uusi ilmiö. (van der Akker & al. 2013.)

3 Vastaajat, jotka eivät ole osanneet kertoa mielipidettään, on pienten tapausmäärien takia jätetty pois analyysistä. Yksittäiset tarkastelut kunkin selittävän muuttujan yhteydestä löytyvät liitteestä 1 (ks. www.julkari.fi).

4 Taulukossa 1 on esitetty tulokset vain suhteessa "eri mieltä" oleviin. Vertailu ryhmään "ei samaa eikä eri mieltä" löytyy liitteestä 2 (ks. www.julkari.fi).

5 Taulukossa 1 esitettyjen mallien lisäksi testattiin kaikkien luokiteltujen selittävien muuttujien keskinäiset interaktiovaikutukset. Tulokset muuttuivat vain naisparien osalta tarkasteltaessa sukupuolen ja koulutuksen välistä suhdetta: naisista kriittisimmin naisparien vanhemmuuteen suhtautuvat matalasti koulutetut, kun taas miehistä keskitaason koulutuksen saaneet.

Naiset suhtautuvat miehiä suvaitsevaisemmin samaa sukupuolta olevien parien vanhemmuuteen. Miehet näyttävät kyseenalaistavan erityisesti miesparien vanhemmuuden suhteessa heteropariskuntiin. Naisten on myös aiemmissa selvitelyissä (esim. Moilanen 2013) havaittu suhtautuvan samaa sukupuolta oleviin pareihin myönteisemmin kuin miesten. Miesten kriittinen suhtautuminen miesparien vanhemmuuteen liittyyne ainakin osittain yhä vallitseviin ihanteisiin siitä, että äiti on lapsen ensisijainen hoitaja (ks. esim. Lewis 2009). Äidin puuttumisen perheestä voidaan ajatella vaikuttavan vanhemmuuteen enemmän kuin isän puuttuminen. Lisäksi valtaosassa yksinhuoltajaperheitä äiti on lasten lähivanhempi (THL 2013), eli isän puuttuminen perheestä voidaan nähdä myös ”tavallisempana” ja sitä kautta hyväksyttävämpänä kuin äidin puuttuminen.

Koulutuksen osalta tulokset ovat samansuuntaisia aiempien selvitysten (esim. Tahdon-2013, 2014) kanssa: myönteisimmän samaa sukupuolta olevien parien vanhemmuuteen suhtautuvat korkeimmin koulutetut. Koulutus yleensä lisää ihmisten tietämystä ja kykyä kriittiseen ajatteluun, mikä puolestaan lisää suvaitsevaisuutta (van der Akker & al. 2013).

Lapsettomat suhtautuvat samaa sukupuolta olevien parien vanhemmuuteen suvaitsevaisemmin kuin ne, joilla on lapsia (ks. myös Paajanen 2007). Yhtenä selityksenä saattaa olla se, että itse lapsiperhearkea elävät kokevat tärkeämmäksi sen, että lapsi saa perheessä roolimallit molemmista sukupuolista (vrt. Kuosmanen 1997). Ne, joilla itsellä on lapsi, saattavat myös useammin pohtia samaa sukupuolta olevien parien lasten mahdollisuuksia joutua muita lapsia useammin kiusatuksi (ks. esim. Crouch & al. 2014).

Eroja mielipiteissä on havaittavissa myös uskonnollisuuden suhteen. Uskonnollisesti aktiivisista suomalaisista pienempi osa näkee nais- ja miesparien vanhemmuuden yhtä hyvänä kuin heteroparier verrattuna niihin suomalaisiin, jotka eivät ole uskonnollisesti aktiivisia. Uskonnollinen aktiivisuus liitetään ylipäänsä perinteisempiin perhearvoihin ja sukupuolirooleihin (Ervasti 2000), joka heijastunee myös mielipiteisiin samaa sukupuolta olevien parien vanhemmuutta kohtaan. Uskonnollisuuden onkin havaittu olevan merkittävä asenteiden suvaitsevaisuutta selittävä tekijä (Salomäki 2011).

Kaupungissa asuvat suhtautuvat maaseudulla asuvia myönteisemmin samaa sukupuolta olevi-

Taulukko 1. Multinomiaalinen regressioanalyysi suomalaisten näkemyksistä nais- ja miesparien vanhemmuudesta suhteessa kyvystä kasvattaa lapsi yhtä hyvin kuin naisen ja miehen muodostama pari, 2012

	Eri mieltä Exp(B) (keskivirhe)	
	Naisparit	Miesparit
Ikä	1,03*** (0.000)	1,03*** (0.000)
Sukupuoli		
mies	2,60*** (0.003)	3,08*** (0.003)
nainen	ref.	ref.
Koulutus		
matala	1,07*** (0,004)	1,11*** (0,005)
keskitaso	1,33*** (0,003)	1,25*** (0,003)
korkea	ref.	ref.
Onko lapsia		
ei ole lapsia	0,80*** (0.003)	0,82*** (0,003)
on lapsia	ref.	ref.
Uskonnollisuus		
aktiivinen	1,36*** (0,003)	1,47*** (0,003)
ei-aktiivinen	ref.	ref.
Asuinpaikka		
kaupunki	0,53*** (0,003)	0,56*** (0,003)
maaseutu	ref.	ref.
R ² (Nagelkerke)	0,13	0,17
Oikein luokitellut tapaukset (%)	54,4	55,9

Referenssikategoriana Samaa mieltä olevat.

Vertailu ryhmään Ei samaa eikä eri mieltä löytyy liitteestä 2.

Tilastollinen merkitsevyys: *p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001.

en parien vanhemmuuteen (ks. myös Aamulehti 2013). Esimerkiksi Gregory Herek ja John Capitanio (1996) ovat esittäneet, että suhtautuminen seksuaalivähemmistöjä kohtaan on myönteisempää, jos heidän kanssaan on itse tekemisissä. Suomessakin samaa sukupuolta olevia pareja on suhteellisesti enemmän kaupungeissa kuin maaseudulla, jolloin samaa sukupuolta olevat parit lienevät kaupunkilaisille tutumpi ilmiö kuin maaseudulla asuville.

Taulukosta 1 löytyy myös tiedot käytetyn mallin hyvyyteen liittyen. Analyysi selittää hieman suuremman osan miespareja kuin naispareja koskevista mielipiteistä: miesparien osalta 17 ja naisparien 13 prosenttia. Oikein luokiteltujen tapaus-

ten kohdalla ei ole eroja nais- ja miesparien välillä; molempien osalta malli luokittelee oikeisiin luokkiin noin 55 prosenttia tapauksista.

Johtopäätökset

Artikkelissa tarkasteltiin suomalaisten mielipiteitä samaa sukupuolta olevia pareja kohtaan, keskittyen erityisesti vanhemmuutta koskeviin mielipiteisiin. Lisäksi tutkittiin vanhemmuutta koskevia mielipiteitä selittäviä tekijöitä. Suomalaisen mielipiteet nais- ja miespareja kohtaan ovat yleisellä tasolla melko suvaitsevaisia, ja suvaitsevaisuus on lisääntynyt vertailtaessa vuosia 2002 ja 2014. Sen sijaan suhtautuminen nais- ja miesparien vanhemmuutta kohtaan on selvästi kriittisempää. Vertailtaessa näkemyksiä nais- ja miesparien vanhemmuudesta, havaittiin, että naisparien vanhemmuuteen suhtaudutaan suvaitsevaisemmin kuin miesparien vanhemmuuteen. Tulokset osoittivat myös, että mielipiteet sekä nais- että miesparien vanhemmuutta kohtaan ovat monen eri tekijän summa. Yksinkertaistaen voidaan todeta, että suvaitsevaisimmin samaa sukupuolta olevien parien vanhemmuuteen suhtautuvat nuoret, naiset, korkeasti koulutetut, lapsettomat, euskonolliset ja kaupunkilaiset. Vastaavasti epäilevimmin nais- ja miesparien vanhemmuuteen suhtautuvat vanhemmat, miehet, matalammin koulutetut, ne joilla on omia lapsia, uskonnollisesti aktiiviset ja maaseudulla asuvat.

Saadut tulokset paljastavat mielenkiintoisia seikkoja suomalaisesta asenneilmapiiristä suhteessa samaa sukupuolta oleviin pariin. Merkittävää on ensinnäkin, että yli puolet suomalaisista näkee nais- ja miesparien vanhemmuuden huonompana kuin heteropariskuntien. Näin siitä huolimatta, että kasvava osa suomalaisista lapsista elää perheissä, jotka eivät täytä ns. ydinperheen ideaalia eli niissä ei ole sekä äitiä että isää (Tilastokeskus 2015). Tulos kertoneekin, että ainakin mielipiteiden tasolla äidin, isän ja lasten muodostama perhemalli nähdään parempana vaihtoehtona kuin esimerkiksi kahden samaa sukupuolta olevan vanhemman perhe. Ritva Nätkin (2003, 16–17) puhuu ns. perheihanteen käsitteestä, johon kuu-

luu perheisiin liittyvät arvot, esikuvat tai ihannekuvat. Käsitteen piiriin kuuluvat myös ihanteina esiin nostetut erilaiset perheiden sisäiset järjestykset, arjen käytännöt ja käsitykset siitä, mitkä tekijät rakentavat hyvän vanhemmuuden, hyvän lapsuuden ja hyvän perheen.

Toinen tulosten pohjalta vedettävä johtopäätös liittyy mielipiteissä havaittuun polarisaatioon. Myös aikaisemmissa selvityksissä (Aamulehti 2013) ja eduskunnan tasa-arvoisen avioliittolain äänestyksessä (Yle 28.11.2014) on ollut viitteitä asenteiden polarisaatiosta. Suvaitsevuuden lisääntymisestä huolimatta merkittävä osa suomalaisista ei näe samaa sukupuolta olevia pareja yhtä hyvinä vanhempina kuin naisen ja miehen muodostamia pareja. Tulosta selittänee osittain käytetyn muutujan muotoilu. Mikäli samaa sukupuolta olevien parien vanhemmuuden arviointia olisi lähestytty muuten kuin vertaamalla sitä suhteessa eri sukupuolta oleviin pariin, olisivat tulokset voineet olla erilaisia.

Presidentti Sauli Niinistö vahvisti sukupuolineutraalin avioliittolain ja siihen liittyvät liittämislait 8.4.2016, ja ne tulevat voimaan maaliskuun 2017 alussa (Yle 8.4.2016). Keskustelu samaa sukupuolta olevien parien oikeuksista päättyi tuskin tähän. Yksi seuraavista keskusteluista liittyy siihen, miten evankelis-luterilainen kirkko tulee reagoimaan lakimuutokseen. Ainakin tähän asti kysymys samaa sukupuolta olevien parien vihkimisestä avioliittoon on jakanut mielipiteitä kirkon sisällä (Turun Sanomat 4.11.2015; Yle 9.4.2016). Tulevaisuus näyttää, seurataanko Suomessa Norjan esimerkkiä, jossa kirkolliskokous hyväksyi äskettäin samaa sukupuolta olevien parien vihkimisen (Yle 11.4.2016). Suomalaisen yhteiskunnan maallistumisesta huolimatta kirkko toimii edelleen – ainakin osalle väestöstä – tärkeänä mielipidevaikuttajana.

Yhdenvertaisuuslainsäädännöstä huolimatta samaa sukupuolta olevia pareja ja heidän perheitään ei aina kohdella tasa-arvoisesti ja he joutuvat kohtaamaan ennakkoluuloja. On todennäköistä, että samaa sukupuolta olevien parien perheet yleistyvät, joten ei ole yhdentekevää, miten yhteiskunnassa näihin perheisiin suhtaudutaan.

Saapunut 19.11.2015
Hyväksytty 18.4.2016

- Moilanen, Senni: Tasa-arvoinen Suomi on koko kansan asia! Taloustutkimuksen tuore selvitys rikkoo stereotypiat, 2013. <http://www.tahdon2013.fi/uutiset/tasa-arvoinen-avioliittolaki-on-koko-suomen-asia/> (luettu 2.2.2014)
- Moring, Anna: Oudot perheet. Normeja ja ihanteita 2000-luvun Suomessa. Helsinki: Unigrafia, 2013.
- Nätkin, Ritva: Moninaiset perhemuodot ja lapsen hyvä. S. 16–38. Teoksessa Forsberg, Hannele & Nätkin, Ritva (toim.): Perhe murroksessa. Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä. Helsinki: Gaudeamus, 2003.
- O'Donnell, Kath: Lesbian and gay families: legal perspectives. S. 77–97. Teoksessa Jagger, Gill & Wright, Caroline (toim.): Changing Family Values. London: Routledge, 1999.
- Paajanen, Pirjo: Mikä on minun perheeni? – Suomalaisen käsityksiä perheestä vuosilta 2007 ja 1997. Väestötutkimuslaitos, Katsauksia E 30. Helsinki: Väestöliitto, 2007.
- Salomäki, Hanna: Uskonto ja suomalaisten moraalikäsitykset. S. 25–39. Teoksessa Ketola, Kimmo & Niemelä, Kati & Palmu, Harri & Salomäki, Hanna (toim.): Uskonto suomalaisten elämässä. Uskonnollinen kasvatusta, moraalista, onnellisuutta ja suvaitsevaisuutta kansainvälisessä vertailussa. Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston julkaisuja 9. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto, 2011.
- Sievers, Kai & Koskelainen, Osmo & Leppo, Kimmo: Suomalaisen sukupuolielämä. Porvoo: WS-OY, 1974.
- Solantaus, Tytti: Lapset samaa sukupuolta olevien perheissä. Lapset ja rekisteröity parisuhde: rekisteröityihin parisuhteisiin liittyviä erityiskysymyksiä selvittäneen toimikunnan mietintö. Julkaisu- ja 2003:10. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö, 2003.
- Solantaus, Tytti: Homoseksuaalisten vanhempien lasten kehitys. S.72–85. Teoksessa Jämsä, Juha (toim.): Saateenkaariperheet ja hyvinvointi. Käsikirja lasten ja perheiden kanssa työskenteleville. Jyväskylä: PS-Kustannus, 2008.
- Stacey, Judith & Biblarz, Timothy: (How) does the sexual orientation of parents matter? American Sociological Review 66 (2001): 2, 159–183.
- Säkkinen, Minna: Kaksi äitiä saa vauvan: naisparien kokemuksia hoitohenkilökunnalta saamastaan kohtelusta äitiysneuvolassa ja synnytysosastolla. AMK-opinnäytetyö. Oulun seudun ammattikorkeakoulu, 2010.
- Säntti, Riitta: Katsaus perhepolitiikan haasteisiin. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja: 1993:8. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö, 1993.
- Tahdon-2013, 2014. <http://www.tahdon2013.fi/assets/Taulukot.pdf> (luettu 20.2.2014)
- Tasker, Fiona: Same sex parenting and child development. Reviewing the contribution of parental gender. Journal of Marriage and Family 72, (2010): 1, 35–40.
- Tilastokeskus: Lapsiperheet tyypeittäin 1950–2014, 2015. http://www.stat.fi/til/perh/2014/perh_2014_2015-05-28_tau_003_fi.html (luettu 2.11.2015)
- THL: Lapsen elatus ja huolto 2014. Tilastoraportti. Helsinki: THL, 2013.
- Turun Sanomat: Kirkko ei vihi homopareja 2017, 4.11.2015.
- Vuori, Jaana: Äitiyden ainekset. S. 39–63. Teoksessa Forsberg, Hannele & Nätkin, Ritva (toim.): Perhe murroksessa. Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä. Helsinki: Gaudeamus, 2003
- Yle: Eduskunta äänesti sukupuolineutraalin avioliittolain puolesta, 28.11.2014. http://yle.fi/uutiset/eduskunta_aanesti_sukupuolineutraalin_avioliittolain_puolesta/7657787?ref=leiki-uu (luettu 5.12.2014)
- Yle: Sukupuolineutraali avioliittolaki sai lopullisen vahvistuksen, 8.4.2016. http://yle.fi/uutiset/sukupuolineutraali_avioliittolaki_sai_lopullisen_vahvistuksen/8797387 (luettu 14.4.2016)
- Yle: Arkkipiispa samaa sukupuolta olevien vihkimisestä: ”Ei ole viisasta toimia vastoin kirkon kantaa”, 9.4.2016. http://yle.fi/uutiset/arkkipiispa_samaa_sukupuolta_olevien_vihkimisesta_ei_ole_viisasta_toimia_vastoin_kirkon_kantaa/8799725 (luettu 14.4.2016)
- Yle: Norjan kirkko hyväksyy samaa sukupuolta olevien parien vihkimisen, 11.4.2016. http://yle.fi/uutiset/norjan_kirkko_hyvakssyy_samaa_sukupuolta_olevien_parien_vihkimisen/8803194 (luettu 14.4.2016)
- YouGov: EMEA Survey Results, 2013. http://d25d2506sfb94s.cloudfront.net/cumulus_uploads/document/ak4r6iaz4u/YG-Archive-results-December-EuroTrack.pdf (luettu 5.11.2014)
- Z-lehti: Gallup-kysely: Enemmistö tukee parisuhdelakia ja perheen sisäistä adoptiota, 1/2001.

ENGLISH SUMMARY

Carita Nikander & Milla Salin & Mia Hakovirta: Attitudes of Finns towards same-sex parenting (Kelpaavatko samaa sukupuolta olevat parit vanhemmiksi? Tutkimus suomalaisten suhtautumisesta nais- ja miesparien vanhemmuuteen)

This article analyses attitudes towards same-sex parenting in Finland and discusses factors explaining those attitudes. The study contributes to the literature on the social acceptance of lesbian women, gay men and their parenting, and highlights several previously under-researched aspects of social attitudes towards same-sex parenting.

The study draws on the 2012 International Social Survey Programme Survey (ISSP), which obtained the views of a large random sample of Finnish citizens. The

survey data comprises 1,129 persons. In order to analyse attitudes towards same-sex parenting in Finland, we explored the argument that a same-sex female couple can bring up a child as well as a male-female couple; and that a same-sex male couple can bring up a child as well as a male-female couple.

Our results show that parenting by same-sex female couples enjoys greater social acceptance than parenting by same-sex male couples. Moreover, the results indicate that women, younger people, those with a higher level of education and living in more urbanised environments have more permissive attitudes than men, older people, those with a lower level of education and living in smaller settlements.

Keywords: same-sex couples, parenting, attitudes.